

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет політичних наук
Кафедра історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
ЧНУ ім. П. Могили
Котляр Ю.В.

« 31 » 08 2023 року

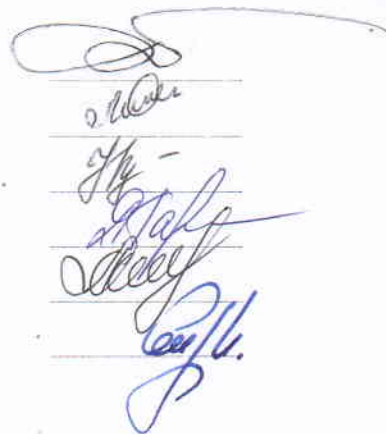
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АЛЬТЕРНАТИВНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Розробник	Котляр Ю.В.
Завідувач кафедри історії	Міронова І.С.
Гарант освітньої програми	Підберезних І.С.
В.о. директора НН ІПО	Зуб К.М.
Декан факультету політичних наук	Хмель А.О.
Начальник НМВ	Шкірчак С.І.

Миколаїв — 2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Альтернативна історія України	
Галузь знань	03 «Гуманітарні науки»	
Спеціальність	032 «Історія та археологія»	
Спеціалізація (якщо є)	-	
Освітня програма	«Історія та археологія»	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Курс навчання	6	
Навчальний рік	2023–2024 н. р.	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	11	16, 17
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3,5 кредитів / 105 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	Всього – 105 годин	Всього – 105 годин
	12 годин 24 годин	8 годин 8 годин
	69 годин	89 години
Відсоток аудиторного навантаження	34%	15%
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	-	
Форма підсумкового контролю	залік	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета курсу: дати студентам наукові знання з альтернативної історії та особливостей розвитку новітньої української літератури, починаючи з 20-х р. ХХ ст. до початку ХХІ ст., розширити і поглибити знання із всесвітньої історії, літератури та краєзнавства, спонукати студентів до пошукової роботи через аналіз наукових праць та художніх творів вітчизняних та світових дослідників і письменників. Ключовим для альтернативно-історичної літератури є вираження сумніву людства у правильності обраного шляху, а також переосмислення аспектів розвитку цивілізації.

Завдання:

- допомога студентам в розумінні важливості альтернативного історичного пізнання, що дає змогу пізнати себе і навколишній світ;
- ознайомлення студентів з особливостями розвитку української літератури ХІХ–ХХІ ст.; поглиблення відомостей про значний шар літературного матеріалу філософського, соціологічного, історико-культурного характеру;
- сформувати у студентів підхід до суспільних явищ з позиції історизму, діалектичного розуміння багатогранності, різноманітності, багатоваріантності та суперечності історичного процесу.

Очікувані результати навчання:

Знання:

- місця українського письменства 20-х р. ХХ ст. – початку ХХІ ст. у загальній історії української літератури;
- зовнішніх і внутрішніх чинників літературного процесу 20-х р. ХХ ст. – початку ХХІ ст.;
- літературні моделі творів з альтернативної історії України її представників 20-х р. ХХ ст. – початку ХХІ ст.;
- змісту історичних та літературознавчих понять і термінів.

Уміння:

- орієнтуватися в генераційних, географічних і стильових координатах української літератури кінця 20-х р. ХХ ст. – початку ХХІ ст.;
- визначати альтернативні варіанти хронологічних меж різних історичних подій, їх зміст та послідовність;
- оперувати сучасними літературознавчими термінами;
- аналізувати художні тексти студійованого періоду, визначати їх специфіку.

Кінцеві результати вивчення курсу включають:

- вміння узагальнювати, критично осмислювати та визначати можливості використання позитивного чи упередження модифікованого повтору негативного досвіду;
- набуття навичок застосування альтернативної історичної інформації в ході аналізу та корегування сучасних історичних явищ та процесів.
- вироблення у студентів альтернативного підходу до суспільних явищ з позицій багатогранності, різноманітності, багатоваріантності та суперечності історичного процесу.

Вивчення предмету «Альтернативна історія України» забезпечує реалізацію наступних компетентностей:

Загальні компетентності:

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК10. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації різних джерел.
- ЗК11. Здатність проявляти творчий підхід в розробці ідей і досягнення цілей..

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК02. Здатність здійснювати історичні й археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.
- СК04. Здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.
- СК13. Здатність вибирати необхідні методи дослідження, модифікувати існуючі та розробляти нові методи.

Програмні результати навчання:

- ПР01. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.
- ПР03. Розробляти й реалізовувати історичні та міждисциплінарні проекти з урахуванням сучасних методологічних підходів.
- ПР05. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері історії та археології, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Тема 1. Альтернативна історія – метажанр української літератури	2	3	9
2	Тема 2. Теоретико-методологічні основи альтернативно-історичного розвитку	2	3	9
3	Тема 3. Альтернативна історія в історичних дослідженнях та літературі	2	3	9
4	Тема 4. Утопічні та антиутопічні моделі альтісторії	1	3	8
5	Тема 5. Криптоісторична модель в українській фантастиці	1	3	8
6	Тема 6. Міфологічне фентезі в альтернативній історії	1	3	8
7	Тема 7. Альтернативний всесвіт в творчості Олеся Бердника	1	3	9
8	Тема 8. Альтернативна історія в новітній українській літературі	2	3	9
	Всього за курсом	12	24	69

Заочна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Тема 1. Альтернативна історія – метажанр української літератури	1	1	12
2	Тема 2. Теоретико-методологічні основи альтернативно-історичного розвитку	1	1	11
3	Тема 3. Альтернативна історія в історичних дослідженнях та літературі	1	1	11
4	Тема 4. Утопічні та антиутопічні моделі альтісторії	1	1	11
5	Тема 5. Криптоісторична модель в українській фантастиці	1	1	11
6	Тема 6. Міфологічне фентезі в альтернативній історії	1	1	11
7	Тема 7. Альтернативний всесвіт в творчості Олеся Бердника	1	1	11
8	Тема 8. Альтернативна історія в новітній українській літературі	1	1	11
	Всього за курсом	8	8	89

4. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Альтернативна історія – метажанр української літератури 1. Предмет і завдання дисципліни «Альтернативна історія України». 2. Підходи до визначення поняття метажанр. 3. Альтернативна історія в українській фантастиці.
2	Тема 2. Теоретико-методологічні основи альтернативно-історичного розвитку 1. Антропологічний поворот в історіософській теорії та ідея альтернативності. 2. Конструктивістський підхід в епістемології та альтернативно-історичні побудови. 3. Проблема випадковості у філософсько-історичному дискурсі ХХ ст.
3	Тема 3. Альтернативна історія в історичних дослідженнях та літературі 1. Альтернативна історії у працях Брюссельської школи. 2. Ретроальтернавістика як філософський жанр історичної літератури. 3. Жанри альтернативної історії у світовій літературі. 4. Професійні історики про альтернативність в історії.
4	Тема 4. Утопічні та антиутопічні моделі альтісторії 1. Утопія та антиутопія в українській літературі. 2. Соціальні антиутопії В. Винниченка («Сонячна машина», «Лепрозорій», «Слово за тобою, Сталіне!»). 3. Утопія Д. Андруш «Синглет Хігса». 4. Бетризація суспільного та людського ладу в антиутопійних романах Ю. Щербака.
5	Тема 5. Криптоісторична модель в українській фантастиці 1. Криптоісторія – прихована історія. 2. Образ «загубленого світу» в романі В. Владка «Нащадки скіфів». 3. Криптоісторичні романи А. Валентинова («Сірий Шуліка», «Око сили»).
6	Тема 6. Міфологічне фентезі в альтернативній історії 1. Роль міфу в символічному романі Ю. Яновського «Майстер корабля». 2. Слов'янське фентезі В. Арєнева «Бісова душа, або Заклятий скарб». 3. Міф в інтерпретації сучасних українських письменників-фантастів Марини та Сергія Дяченків.
7	Тема 7. Альтернативний всесвіт в творчості Олесь Бердника 1. Космічні утопії О. Бердника. 2. Повість-легенда О. Бердника «Покривало Ізиди». 3. Роман-феєрія О. Бердника «Вогнесміх».
8	Тема 8. Альтернативна історія в новітній українській літературі 1. Науково-популярні сценарії альтернативного розвитку історії України у працях Д. Шурхала та В. Лещенка. 2. Альтернативи історичного процесу в українській художній літературі (О. Ірванець, В. Кожелянко). 3. Альтернативи розвитку історичного процесу у творах П. Станіславського та Ю. Лукшица.

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	Тема заняття / план
1	<p style="text-align: center;">Тема 1. Альтернативна історія – метажанр української літератури</p> <p>1.1.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Предмет і завдання курсу «Альтернативна історія України».2. Методологічні принципи вивчення альтернативної історії.3. Альтернативність – невід’ємна частина нашого життя. <p>1.2.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Поняття метажанру О. Галича.2. Відмінності жанру та метажанру Т. Бовсунівської.3. Альтернативна історія – метажанр. <p>Додаткові питання:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Типи й різновиди моделювання альтісторичних сценаріїв.2. Концепції альтернативно-історичних творів.3. Побудови альтісторичних сюжетів у новітньому літературному процесі.
2	<p style="text-align: center;">Тема 2. Теоретико-методологічні основи альтернативно-історичного розвитку</p> <p>2.1.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Антропологічний поворот в історіософській теорії та ідея альтернативності.2. Конструктивістський підхід в альтернативно-історичних побудовах.3. Проблема випадковості у філософсько-історичному дискурсі ХХ ст. <p>2.2.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Свобода історика і ймовірність альтернативного бачення минулого.2. Феномен альтернативної історії у сфері наукових досліджень.3. Онтологія альтернативної історії. <p>Додаткові питання:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Поняття альтернативної історії в філософії історії.2. Жанрова класифікація альтернативно-історичних побудов.3. Прояви ідей альтернативності минулого в художній культурі та медійному просторі.
3	<p style="text-align: center;">Тема 3. Альтернативна історія в історичних дослідженнях та літературі</p> <p>3.1.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Початки історичних альтернатив (Тит Лівій, Гальфрид Монмутський).2. Концепція нелінійності розвитку у працях Брюссельської школи.3. «Точки біфуркації» в альтернативній історії. <p>3.2.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Жанри альтернативної історії у світовій літературі.2. Ф. Бродель про багатоманітність історичних часів.3. Альтісторія на межі глобального і часткового. <p>Додаткові питання:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Проблеми альтернативної історії в радянській історіографії.2. Соціальний та антропологічний виміри історії Н. Яковенко.3. Ретроальтернавістика як філософський жанр історичної літератури.
4	<p style="text-align: center;">Тема 4. Утопічні та антиутопічні моделі альтісторії</p> <p>4.1.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Жанр «утопія» в українській фантастиці.2. Утопічна фантастика Г. Пагутяк «Писар Східних Воріт Притулку».3. Класична утопія Д. Андруш «Синглет Хігса». <p>4.2.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Антиутопічна модель альтернативної історії.2. Соціальні антиутопії В. Винниченка («Сонячна машина», «Лепрозорій», «Слово за тобою, Сталіне!»).

	<p>3. Бетризація суспільного та людського ладу в антиутопійних романах Ю. Щербака.</p> <p>Додаткові питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стимпанк в українській літературі. 2. «Харків 1938» О. Ірванця – варіант альтернативної історії України ХХ ст. 3. Постапокаліптичні сюжети в сучасній українській літературі. 4. Марина та Сергій Дяченко «Армагед дом».
5	<p>Тема 5. Кriptoісторична модель в українській фантастиці</p> <p>5.1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кriptoісторія – прихована історія. 2. Кriptoісторія та вітчизняна історія: найбільш характерні прояви. 3. Кriptoісторія сьогодення. <p>5.2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використання kriptoісторичного методу в сучасній літературі. 2. Образ «загубленого світу» в романі В. Владка «Нащадки скіфів». 3. Кriptoісторичні романи А. Валентинова («Сірий Шуліка», «Око сили»). <p>Додаткові питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Теорія змови» як прояв конспірологічної теорії в поясненні історичних подій. 2. Класифікація конспірологічних теорій. 3. Філософський підхід у вивченні «теорії змов».
6	<p>Тема 6. Міфологічне фентезі в альтернативній історії</p> <p>6.1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Слов'янське фентезі. 2. Фентезі у прозі українських письменників-фантастів. 3. Роль міфу в символічному романі Ю. Яновського «Майстер корабля». <p>6.2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Н. Савчук – цикл «Літописи Семисвіття». 2. Фентезі В. Арєнєва «Бісова душа, або Заклятий скарб». 3. Підліткове фентезі В. Рутківського «Джури». <p>Додаткові питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фантастичний світ в романі Марини і Сергія Дяченків «Дика енергія. Лана». 2. «Чарівний роман для юнацтва» Дяченків «Ритуал». 3. Міф в інтерпретації сучасних українських письменників-фантастів.
7	<p>Тема 7. Альтернативний всесвіт в творчості Олесь Бердника</p> <p>7.1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Олесь Бердник – фантаст опозиціонер. 2. Проект «Альтернативної Еволюції». 3. Гуманістичне об'єднання «Українська Духовна Республіка». <p>7.2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ноосферна традиція В. Вернадського і О. Бердник. 2. Фантастика як утопія («Серце Всесвіту»). 3. Космічні утопії та антиутопії у творчості О. Бердника («Діти Безмежжя», «Зоряний Корсар», «Дві безодні»). <p>Додаткові питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Повість-легенда О. Бердника «Покривало Ізиди». 2. Міфологічні основи роману-феєрії О. Бердника «Вогнесміх». 3. О. Бердник – творець альтернативних світів.
8	<p>Тема 8. Альтернативна історія в новітній українській літературі</p> <p>8.1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Науково-популярні сценарії альтернативного розвитку історії України (В. Лещенко). 2. «Якбитологія» Д. Шурхала. 3. Історична альтернатива О. Ірванця «Рівне/Ровно(Стіна)».

	<p>8.2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Альтернативна література в романі-анекдоті В. Кожелянко «Дефіляда в Москві». 2. Альтернативний світ гетьманату П. Скоропадського у повістях П. Станіславського «Протистояння. Інша реальність. Повітряні чорнороби війни», «Йшов четвертий день війни». 3. Електрика для розваг у творі І. Сілівра «Фокусник». <p>Додаткові питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В. Івченко «Химери «Дикого поля». 2. М. Січеславець «Східний вал. 1985: альтернативні історії про Дніпропетровськ і Січеслав». 3. Альтернативи розвитку історичного процесу у творах Ю. Лукшица.
--	---

Заочна форма

4.1.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 1. Альтернативна історія – метажанр української літератури</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет і завдання дисципліни «Альтернативна історія України». 2. Підходи до визначення поняття метажанр. 3. Альтернативна історія в українській фантастиці.
2	<p>Тема 2. Теоретико-методологічні основи альтернативно-історичного розвитку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Антропологічний поворот в історіософській теорії та ідея альтернативності. 2. Конструктивістський підхід в епістемології та альтернативно-історичні побудови. 3. Проблема випадковості у філософсько-історичному дискурсі ХХ ст.
3	<p>Тема 3. Альтернативна історія в історичних дослідженнях та літературі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Альтернативна історії у працях Брюссельської школи. 2. Ретроальтернавістика як філософський жанр історичної літератури. 3. Жанри альтернативної історії у світовій літературі. 4. Професійні історики про альтернативність в історії.
4	<p>Тема 4. Утопічні та антиутопічні моделі альтісторії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Утопія та антиутопія в українській літературі. 2. Соціальні антиутопії В. Винниченка («Сонячна машина», «Лепрозорій», «Слово за тобою, Сталіне!»). 3. Утопія Д. Андруш «Синглет Хігса». 4. Бетризація суспільного та людського ладу в антиутопійних романах Ю. Щербака.
5	<p>Тема 5. Кriptoісторична модель в українській фантастиці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кriptoісторія – прихована історія. 2. Образ «загубленого світу» в романі В. Владка «Нащадки скіфів». 3. Кriptoісторичні романи А. Валентинова («Сірій Шуліка», «Око сили»).
6	<p>Тема 6. Міфологічне фентезі в альтернативній історії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль міфу в символічному романі Ю. Яновського «Майстер корабля». 2. Слов'янське фентезі В. Аренева «Бісова душа, або Заклятий скарб». 3. Міф в інтерпретації сучасних українських письменників-фантастів Марини та Сергія Дяченків.
7	<p>Тема 7. Альтернативний всесвіт в творчості Олеса Бердника</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Космічні утопії О. Бердника. 2. Повість-легенда О. Бердника «Покривало Ізиди». 3. Роман-феєрія О. Бердника «Вогнесміх».
8	<p>Тема 8. Альтернативна історія в новітній українській літературі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Науково-популярні сценарії альтернативного розвитку історії України у працях

	<p>Д. Шурхала та В. Лещенка.</p> <p>2. Альтернативи історичного процесу в українській художній літературі (О. Ірванець, В. Кожелянко).</p> <p>3. Альтернативи розвитку історичного процесу у творах П. Станіславського та Ю. Лукшица.</p>
--	---

4.2.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 1. Альтернативна історія – метажанр української літератури</p> <p>1. Предмет і завдання курсу «Альтернативна історія України».</p> <p>2. Методологічні принципи вивчення альтернативної історії.</p> <p>3. Альтернативність – невід’ємна частина нашого життя.</p>
2	<p>Тема 2. Теоретико-методологічні основи альтернативно-історичного розвитку</p> <p>1. Свобода історика і ймовірність альтернативного бачення минулого.</p> <p>2. Феномен альтернативної історії у сфері наукових досліджень.</p> <p>3. Онтологія альтернативної історії.</p>
3	<p>Тема 3. Альтернативна історія в історичних дослідженнях та літературі</p> <p>1. Початки історичних альтернатив (Тит Лівій, Гальфريد Монмутський).</p> <p>2. Концепція нелінійності розвитку у працях Брюссельської школи.</p> <p>3. «Точки біфуркації» в альтернативній історії.</p> <p>4. Ретроальтернавістика як філософський жанр історичної літератури.</p>
4	<p>Тема 4. Утопічні та антиутопічні моделі альтісторії</p> <p>1. Жанр «утопія» в українській фантастиці.</p> <p>2. Антиутопічна модель альтернативної історії.</p> <p>3. Соціальні антиутопії В. Винниченка («Сонячна машина», «Лепрозорій», «Слово за тобою, Сталіне!»).</p> <p>4. Стимпанк в українській літературі.</p> <p>5. Постапокаліптичні сюжети в сучасній українській літературі.</p>
5	<p>Тема 5. Крптіісторична модель в українській фантастиці</p> <p>1. Крптіісторія – прихована історія.</p> <p>2. Використання крптіісторичного методу в сучасній літературі.</p> <p>3. Образ «загубленого світу» в романі В. Владка «Нащадки скіфів».</p> <p>4. Крптіісторичні романи А. Валентинова («Сірий Шуліка», «Око сили»).</p> <p>5. «Теорія змови» як прояв конспірологічної теорії в поясненні історичних подій.</p>
6	<p>Тема 6. Міфологічне фентезі в альтернативній історії</p> <p>1. Фентезі у прозі українських письменників-фантастів.</p> <p>2. Роль міфу в символічному романі Ю. Яновського «Майстер корабля».</p> <p>3. Н. Савчук – цикл «Літописи Семисвіття».</p> <p>4. Фантастичний світ в романі Марини і Сергія Дяченків «Дика енергія. Лана».</p> <p>5. Міф в інтерпретації сучасних українських письменників-фантастів.</p>
7	<p>Тема 7. Альтернативний всесвіт в творчості Олесь Бердника</p> <p>1. Олесь Бердник – фантаст опозиціонер.</p> <p>2. Ноосферна традиція В. Вернадського і О. Бердник.</p> <p>3. Фантастика як утопія («Серце Всесвіту»).</p> <p>4. Космічні утопії та антиутопії у творчості О. Бердника («Діти Безмежжя», «Зоряний Корсар», «Дві безодні»).</p> <p>5. О. Бердник – творець альтернативних світів.</p>
8	<p>Тема 8. Альтернативна історія в новітній українській літературі</p> <p>1. Науково-популярні сценарії альтернативного розвитку історії України (В. Лещенко).</p>

2.	«Якбитологія» Д. Шурхала.
3.	Історична альтернатива О. Ірванця «Рівне/Ровно(Стіна)».
4.	Альтернативна література в романі-анекдоті В. Кожелянко «Дефіляда в Москві».

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Денна форма	Заочна форма
1	Альтернативна історія в українській літературі	4	5
2	Альтернативна історія у зарубіжній літературі	5	4
3	Роль міфу у світовій літературі	3	4
4	Філософське осмислення альтернативного в українській літературі	3	4
5	Альтернативна географія у працях європейських дослідників	3	4
6	Криптоісторія у літературі народів світу	3	4
7	Постапокаліптика у працях вітчизняних та зарубіжних письменників	3	4
8	Вітчизняне літературознавство про жанр «антиутопія»	3	4
9	Стімпанк як під-жанр сучасної наукової фантастики	3	4
10	Види конспірологічних теорій у літературах світу	3	4
11	Теорія загублених знань	3	4
12	Сумніви в методах, що застосовуються сучасними дослідниками у сфері історії та мовознавства	3	4
13	Сумніви в існуючих природно-наукових методах датування	3	4
14	Астрономічне датування в рамках «Нової хронології»	3	4
15	Основні причини фальсифікації історії та їх відображення у літературній практиці	3	4
16	Сценарії альтернативного розвитку історії України у працях вітчизняних дослідників	3	4
17	Твори О. Ірванця в альтернативній історії	3	4
18	Ретроальтернативістика	3	4
19	Духовний Всесвіт у працях Олеса Бердника.	3	4
20	Основні причини фальсифікації історії у працях зарубіжних дослідників	3	4
21	«Міфологічне» фентезі в альтернативній історії	3	4
22	Фальсифікація історії в художній літературі	3	4
	Разом	69	89

Теми рефератів

1. «Фолк-історії» у працях Юрія Шилова.
2. «Харків 1938» О. Ірванця – варіант альтернативної історії України ХХ ст.
3. «Чарівний роман для юнацтва» Марини і Сергія Дяченків «Ритуал».
4. А. Тойнбі в альтернативній історії.
5. Альтернативна література в романі-анекдоті В. Кожелянко «Дефіляда в Москві».
6. Альтернативний світ гетьманату Павла Скоропадського у повістях П. Станіславського «Протистояння. Інша реальність. Повітряні чорнороби війни», «Йшов четвертий день війни».
7. Бетризація суспільного та людського ладу в антиутопійних романах Ю. Щербака.
8. В. Івченко «Химери «Дикого поля».
9. В. Лещенко: історія якої не було.
10. Електрика для розваг у творі І. Сілівра «Фокусник».
11. Історична альтернатива О. Ірванця «Рівне / Ровно (Стіна)».
12. Класична утопія Д. Андруш «Синглет Хігса».
13. Космічні утопії та антиутопії у творчості Олесь Бердника («Діти Безмежжя», «Зоряний Корсар», «Дві безодні»).
14. Криптоісторичні романи А. Валентинова («Сірий Шуліка», «Око сили»).
15. М. Січеславець «Східний вал. 1985: альтернативні історії про Дніпропетровськ і Січеслав».
16. Марина та Сергій Дяченко «Армагед дом»
17. Міфологічні основи роману-фесрії Олесь Бердника «Вогнесміх».
18. Н. Савчук – цикл «Літописи Семисвіття».
19. Науково-популярні сценарії альтернативного розвитку історії України у працях Д. Шурхала.
20. Образ «загубленого світу» в романі В. Владка «Нашадки скіфів».
21. Підліткове фентезі В. Рутківського «Джури».
22. Повість-легенда Олесь Бердника «Покривало Ізиди».
23. Праці Максї Кенета в альтернативній історії.
24. Роботи Р. Фогеля в альтернативній історії.
25. Роль міфу в символічному романі Ю. Яновського «Майстер корабля».
26. Соціальні антиутопії В. Винниченка («Сонячна машина», «Лепрозорій», «Слово за тобою, Сталіне!»).
27. Утопічна фантастика Г. Пагутяк «Писар Східних Воріт Притулку».
28. Фантастика як утопія («Серце Всесвіту»).
29. Фантастичний світ в романі Марини і Сергія Дяченків «Дика енергія. Лана».
30. Фентезі В. Аренева «Бісова душа, або Заклятий скарб».

Вимоги до написання реферату

Реферат повинен являти собою самостійне дослідження і включати: обґрунтування вибору теми та її актуальність; аналіз літератури з обраної теми; виклад суті питання; теоретичне узагальнення і науково обґрунтовані висновки; список використаної літератури. Стиль викладення матеріалу має бути науково-діловим.

Структура реферату містить такі елементи: титульна сторінка, план, вступ (мають бути обґрунтовані актуальність та практичне значення обраної теми реферату, визначені мета та завдання роботи); основна частина (розділи, пункти, підпункти) розкривається тема реферату шляхом висвітлення основних питань); висновки (необхідно сформулювати: а) науково-теоретичні та практичні підсумки проведеного аналізу за проблематикою реферату; б) вони мають логічно пов'язуватися із змістом викладеного матеріалу); список літератури (містить використані джерела та публікації), при необхідності – додатки.

Реферат набирають на комп'ютері в текстовому редакторі «WORD» (шрифт 14, «Times New Roman», інтервал 1,5). Поля: верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, лівє – 25 мм, правє – 15 мм. Її роздруковують на принтері з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210X297 мм). Обсяг реферату до 15 сторінок.

Контрольна робота

I Варіант

1. Метажанр альтернативної історії у літературі.
2. Утопічні та антиутопічні моделі альтісторії.
3. Науково-популярні сценарії альтернативного розвитку історії України.

II Варіант

1. Витоки альтернативної історії.
2. Кривоісторія та література.
3. «Теорія змови» як прояв конспірологічної теорії в поясненні історичних подій.

III Варіант

1. Альтернативна історія в дослідженнях істориків.
2. «Міфологічне» фентезі в альтернативній історії.
3. «Точки біфуркації» в альтернативній історії.

IV Варіант

1. Жанри альтернативної історії.
2. Альтісторія в сучасній українській літературі.
3. Духовний Всесвіт у працях Олеся Бердника.

6. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік, який проводиться в усній формі. Робота студентів оцінюється за підсумками виконання основних видів завдань. Якщо студент не відвідував курс лекцій, семінарські заняття і не виконав контрольні заходи, а, отже, не набрав необхідної кількості балів, то він, за рішенням кафедри, не допускається до складання заліку.

1. Предмет і завдання курсу «Альтернативна історія України».
2. Методологічні принципи вивчення альтернативної історії.
3. Альтернативність – невід’ємна частина нашого життя.
4. Поняття метажанру О. Галича.
5. Відмінності жанру та метажанру Т. Бовсунівської.
6. Альтернативна історія – метажанр.
7. Типи й різновиди моделювання альтісторичних сценаріїв.
8. Концепції альтернативно-історичних творів.
9. Побудови альтісторичних сюжетів у новітньому літературному процесі.
10. Теоретико-методологічні основи альтернативно-історичного розвитку.
11. Антропологічний поворот в історіософській теорії та ідея альтернативності.
12. Конструктивістський підхід в альтернативно-історичних побудовах.
13. Проблема випадковості у філософсько-історичному дискурсі ХХ ст.
14. Свобода історика і ймовірність альтернативного бачення минулого.
15. Феномен альтернативної історії у сфері наукових досліджень.

16. Онтологія альтернативної історії.
17. Поняття альтернативної історії в філософії історії.
18. Жанрова класифікація альтернативно-історичних побудов.
19. Прояви ідей альтернативності минулого в художній культурі та медійному просторі.
20. Початки історичних альтернатив (Тит Лівій, Гальфрид Монмутський).
21. Концепція нелінійності розвитку у працях Брюссельської школи.
22. «Точки біфуркації» в альтернативній історії.
23. Жанри альтернативної історії у світовій літературі.
24. Ф. Бродель про багатоманітність історичних часів.
25. Альтісторія на межі глобального і часткового.
26. Проблеми альтернативної історії в радянській історіографії.
27. Соціальний та антропологічний виміри історії Н. Яковенко.
28. Ретроальтернавістика як філософський жанр історичної літератури.
29. Жанр «утопія» в українській фантастиці.
30. Антиутопічна модель альтернативної історії.
31. Стимпанк в українській літературі.
32. Постапокаліптичні сюжети в сучасній українській літературі.
33. Криптоісторична модель в українській фантастиці.
34. Криптоісторія – прихована історія.
35. Криптоісторія та вітчизняна історія: найбільш характерні прояви.
36. Криптоісторія сьогодення.
37. Використання криптоісторичного методу в сучасній літературі.
38. «Теорія змови» як прояв конспірологічної теорії в поясненні історичних подій.
39. Класифікація конспірологічних теорій.
40. Філософський підхід у вивченні «теорії змов».
41. Слов'янське фентезі.
42. Фентезі у прозі українських письменників-фантастів.
43. Міф в інтерпретації сучасних українських письменників-фантастів.
44. Олесь Бердник – фантаст опозиціонер.
45. Проект «Альтернативної Еволюції».
46. Гуманістичне об'єднання «Українська Духовна Республіка».
47. Ноосферна традиція В. Вернадського і О. Бердника.
48. О. Бердник – творець альтернативних світів.
49. Праці А. Тойнбі в альтернативній історії.
50. Праці Максї Кенета в альтернативній історії.
51. Праці Р. Фогеля в альтернативній історії.
52. Фальсифікація історії в художній літературі та мистецтві.
53. Новітня міфотворчість В. Бебика.
54. Ю. Шилов «Праісторія Русі–України».
55. Науково-популярні сценарії альтернативного розвитку історії України.
56. «Якбитологія» Д. Шурхала.
57. Альтернативи розвитку історичного процесу у творах Ю. Лукшица.
58. Прийоми та методи фальсифікації історії.
59. Професійні історики в жанрах альтернативної історії.
60. Альтернативна історія в дослідженнях істориків.

Оцінювання питань в заліковому білеті: кожне з питань у білеті оцінюється в 15 балів.

Приклад залікового білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти другий: магістерський

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Семестр 11

Навчальна дисципліна «АЛЬТЕРНАТИВНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. Альтернативна історія в дослідженнях істориків.
2. «Точки біфуркації» в альтернативній історії.

Затверджено на засіданні кафедри історії

Протокол № _____ від _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Екзаменатор _____

Міронова І.С.

Котляр Ю.В.

7. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Денна і заочна форми

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	8 тем семінарських занять. Максимальна кількість балів за тему – 5 (8*5)	40
2	Написання та захист реферату	Оцінювання реферату: 5 балів – написання реферату, 5 балів – захист, 5 балів – презентація (3*5)	15
3	Контрольна робота	3 запитання кожне оцінюється в 5 балів (3*5)	15
4	Залік	В кожному заліковому білеті по 2 питання. Кожне питання оцінюється в 15 балів (15*2).	30
	Всього		100

Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінюватися може виконання студентами будь-яких навчальних завдань, під час роботи над якими студенти демонструють власне історичне мислення: розгорнуті і стислі усні відповіді, письмові роботи, доповіді, реферати, виступи в дискусіях тощо.

При цьому враховується:

- розуміння студентами взаємозв'язків між історичними подіями, уміння порівнювати, пояснювати, аналізувати та критично оцінювати історичні факти;
- самостійність мислення;
- використання різних джерел історичних знань, з розумінням їх особистостей, умінням їх характеризувати і оцінювати;
- правильність і достатність добору історичних фактів для розв'язування поставлених викладачем завдань;
- чіткість і завершеність викладу;
- мовна грамотність.

Критерії оцінки усної відповіді студента:

5 балів ставиться у випадку:

- студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

4 бали ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;
- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова добра.

3 бали ставиться в такому випадку:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена.

0-2 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

Критерії оцінки студента при написанні та захисті реферату:

- ***14-15 балів*** виставляється якщо виконані всі вимоги до написання реферату: позначена проблема і обґрунтована її актуальність, зроблено короткий аналіз різних точок зору на дану проблему і логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення.
- ***10-13 балів*** виставляється якщо основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені незначні недоліки. Зокрема, не витриманий обсяг реферату; є упущення в оформленні.
- ***8-9 балів*** виставляється якщо основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені значні недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутня логічна послідовність в судженнях, не витриманий обсяг реферату; є упущення в оформленні.
- ***5-6 балів*** виставляється якщо є істотні відступи від вимог до реферування. Зокрема: тема висвітлена лише частково, відсутній висновок.
- ***3-4 бали*** виставляється якщо є істотні відступи від вимог до реферування. Зокрема: допущені фактичні помилки у змісті реферату, відсутній висновок.

- **1-2 бали** виставляється якщо тема реферату не розкрита, виявляється істотне нерозуміння проблеми.

Критерії оцінювання контрольної роботи:

- **«5» балів** заслуговує студент, який всебічно, безпомилково, в логічній послідовності і вільно розкрив теоретичне питання; продемонстрував знання методики аналізу даних та інформаційно-довідкових матеріалів; наявні повні, обґрунтовані висновки та пропозиції; робота оформлена відповідно до встановлених вимог, має всі необхідні структурні елементи (вступ, основну частину, висновки); студент повно, всебічно, безпомилково відповідає на питання, встановлені викладачем з теми роботи,
- **«4» бали** отримує студент, який дав правильну, але неповну відповідь на теоретичне питання; розкрив всі аспекти поставленого питання, але припустився несуттєвих помилок; наведені матеріали правильні, але неповні; наявні висновки та пропозиції в цілому вірні, але недостатньо обґрунтовані; робота в цілому оформлена відповідно до встановлених вимог, але є незначні зауваження до оформлення; робота має всі необхідні структурні елементи (вступ, основну частину, висновки); студент в основному відповідає на питання, встановлені викладачем з теми роботи, але відповідь неповна та/або студент допускає незначні помилки.
- **«3» бали** отримує студент, який дав правильну, але суттєво неповну відповідь на теоретичне питання; недостатньо використані матеріали; висновки та пропозиції неповні; робота в цілому оформлена з суттєвими зауваженнями до встановлених вимог; робота має всі необхідні структурні елементи (вступ, основну частину, висновки); студент неповно та з помилками відповідає на питання, встановлені викладачем з теми роботи.
- **«0-2» бали** виставляється в тому випадку, якщо в роботі не розкрито вузлових елементів теоретичного питання; є суттєві помилки та викривлення; наведені дані неактуальні; відсутні або застарілі матеріали, літературні джерела; відсутні обґрунтовані висновки та пропозиції, які впливають з теми роботи; робота оформлена з суттєвими порушеннями встановлених вимог; робота не має всі необхідні структурні елементи (вступ, основну частину, висновки); студент не відповідає на питання, встановлені викладачем з теми роботи.

Критерії оцінювання заліку:

- **30 балів** виставляються студенту при глибоких і всебічних знаннях проблеми, грамотному і злагодженому логічно їх викладі, досконалому володінні понятійним апаратом, умінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, здатності швидко і правильно робити умовиводи, використовувати при аналізі сучасних явищ теоретичні положення на основі вивчення основної та додаткової літератури; якщо дані правильні, повні і глибокі відповіді на всі теоретичні питання відповідно до навчальної програми дисципліни, немає помилок у виконанні, матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності;
- **25-29 балів** виставляються студенту при глибоких і всебічних знаннях проблеми, грамотному і злагодженому логічно їх викладі, досконалому володінні понятійним апаратом, умінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, здатності швидко і правильно робити умовиводи, використовувати при аналізі сучасних явищ теоретичні положення на основі вивчення основної та додаткової літератури; якщо студентом дано правильні, повні відповіді на всі теоретичні питання індивідуального завдання відповідно до навчальної програми дисципліни, матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності, однак допущені незначні похибки при відповіді;
- **20-24 бали** виставляються студенту при твердому і досить повному знанні проблеми, відсутності характерних неточностей при відповідях на питання екзаменаційного

білета та на поставлені додаткові питання, умінні в основному пов'язувати теоретичний матеріал з практичними завданнями, стоять в сучасних умовах, володінні понятійним апаратом, знанні основної літератури; якщо на запропоновані теоретичні питання дані правильні, але неповні відповіді; матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності, однак допущені несуттєві похибки або неточності у відповідях, допущена незначна помилка;

- **15-19 балів** виставляються студенту при достатньому знанні навчального матеріалу, відсутності грубих помилок при відповідях на питання екзаменаційного білета, умінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, знанні основних понять і категорій; якщо відповіді на теоретичні питання в цілому правильні, але неповні, допущені неточності у формулюваннях і логічні похибки, допущені одна - дві несуттєві помилки;
- **10-14 балів** виставляються студенту, якщо відповіді на теоретичні питання неповні, допущені неточності у формулюваннях і логічні похибки;
- **5-9 балів** виставляються студенту при наявності грубих помилок у відповідях на теоретичні питання залікового білета, які свідчать про неправильному розумінні суті проблеми, невмінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, незнанні основного категоріального апарату, якщо відповіді на теоретичні питання містять грубі помилки, свідчать про незнання і нерозуміння відповідних розділів програмного матеріалу;
- **0-4 бали** виставляються студенту, якщо відповіді на теоретичні питання містять грубі помилки, які свідчать про незнання і нерозуміння відповідних розділів програмного матеріалу.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
67-74	D	
60-66	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. Рекомендовані джерела інформації

Джерела

- Бердник Олесь. Вогнесміх. К.: Тріада-А: «Афон» ВД, 2006. 550 с. (Всесвіт Олеся Бердника).
- Бердник Олесь. Діти Безмежжя. К.: Тріада-А: «Афон» ВД, 2004. 680 с. (Всесвіт Олеся Бердника).
- Бердник Олесь. Зоряний Корсар. К.: Тріада-А: «Афон» ВД, 2004. 572 с. (Всесвіт Олеся Бердника).
- Бердник Олесь. Покривало Ізиди. К.: Веселка, 1969. 166 с.
- Бердник Олесь. Серце Всесвіту. К.: Тріада-А: «Афон» ВД, 2004. С. 513–584 (Всесвіт Олеся Бердника).
- Винниченко В. Лепрозорій. К.: Знання, 2011. 382 с.
- Винниченко В. Слово за тобою, Сталіне! (Політична концепція в образах) // Вітчизна. 1989. № 6. С. 43–146.
- Винниченко В. Слово за тобою, Сталіне! (Політична концепція в образах). Нью-Йорк: Українські вісті, 1971. 374 с.
- Винниченко В. Сонячна машина. К.: Дніпро, 1989. 619 с.
- Владко В. Нащадки скіфів. К.: Веселка, 2009. 390 с.
- Ірванець О. Рівне/Ровно. К.: Кальварія, 2002. 192 с.
- Кожелянко В. Дефіляда. Львів: Кальварія, 2007. 384 с.
- Шурхало Д. Українська «якбитологія». Нариси альтернативної історії. К.: Піраміда, 2007. 318 с.
- Яновський Ю. І. Твори: в 5-ти томах / Юрій Іванович Яновський. К.: Дніпро, 1983. Т. 2: Романи. 424 с.

Електронні джерела

- М. Гримич. Егоїст. Дуліби, 2007. 228 с. Режим доступу: <http://avtura.com.ua/book/174/> (27.06.21)
- Олександр Ірванець. Рівне / Ровно. Фоліо, 2010. 224 с. Режим доступу: <http://avtura.com.ua/book/775/> (27.06.21)
- Олексій Чупа. Бомжі Донбасу: (Номо Profugos). LA Discursus, 2014. 148 с. Режим доступу: <http://avtura.com.ua/book/1327/> (27.06.21)
- Владислав Івченко. Химери Дикого поля. (КСД), 2014. 336 с. Режим доступу: <http://avtura.com.ua/book/1362/> (27.06.21)
- Максим Січеславець. Східний вал. 1985: альтернативні історії про Дніпропетровськ і Січеслав. Електронка, 2013. 178 с. Режим доступу <http://avtura.com.ua/book/1072/> (27.06.21)
- Сашко Завара. Ката-моргана (Апокаліпсис уже завтра). Видавництво Жупанського, 2014. 224 с. Режим доступу: <http://avtura.com.ua/book/775/> (27.06.21)

Література

- Аністратенко А. Альтернативна історія в українській літературі. Чернівці, 2016. 212 с.
- Аністратенко А. Сучасний стан розроблення і вивчення альтернативної історії як метажанру // Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал. 2015. № 3 (7). С. 70–77.
- Баран Г.П. Роман-пантопія В. Винниченка «Сонячна машина»: проблематика, особливості поезики. Дрогобич: Вимір, 2001. 194 с.

- Бовсунівська Т. В. Основи теорії літературних жанрів. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. 519 с.
- Виклади давньослов'янських легенд, або міфологія / уклад. Я.Ф. Головацький. К.: Довіра, 1991. 94 с.
- Галич О. А. Fiction і non fiction у літературі: проблеми теорії та історії. Луганськ: СПД Резніков В. С., 2013. 368 с.
- Гончаревський В. Цивілізаційний підхід до історії: сучасний український досвід (1991–2009). К.: Логос, 2011. 220 с.
- Гутнікова Т. Феномен постмодерністської гри (на прикладі романів Василя Кожелянка, Юрія Андруховича, Юрія Іздрика) // Літературознавчі обрії. Праці молодих учених. 2014. Випуск 19. С. 202-205.
- Євченко О. В. Класична антиутопія і роман О. Ірванця «Рівне / Ровно / Стіна. Нібито роман» // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2005. Випуск 24. С. 277-281.
- Історія української літератури ХХ століття: У 2-х кн. / за ред. В. Г. Дончика. К.: Либідь, 1995. Кн. 2. Ч. 2: 1960–1990-ті роки. 512 с.
- Кавун Л. Художня модель ідеального світоустрою в романі Юрія Яновського «Майстер корабля» // Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство: міжвуз. зб. наук. ст. Бердянськ: БДПУ, 2009. Випуск XXII. С. 367–375.
- Карацупа В., Левченко О. Минуле української фантастики // Український фантастичний оглядач. 2008. № 1. С. 44–51.
- Карацупа В., Левченко О. Українська фантастика другої половини ХХ століття у періодиці та книжкових виданнях // Вісник Львівського університету. Серія книгозн. бібліот. та інф. технол. 2012. Випуск 7. С. 216–243.
- Карацупа В., Левченко О. Українська фантастика ХІХ–ХХ століть у періодиці та книжкових виданнях // Вісник Львівського університету. Серія книгозн. бібліот. та інф. технол. 2011. Випуск 6. С. 215–243.
- Козлова О.О. Філософічність роману «Лепрозорій» Володимира Винниченка // Науковий пошук молодих дослідників. Філологічні науки. Луганськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2014. № 2. С. 40–46.
- Коробкова Н. Мариністична символіка як складник алюзійності роману «Майстер корабля» Ю. Яновського // Актуальні проблеми слов'янської філології. 2011. Випуск XXIV. Ч. 2. С. 175–184.
- Котляр О.Ю. Альтернативна історія в романі В. Винниченка «Слово за тобою, Сталіне!» // Література української діаспори у світовому історико-культурному контексті. Херсон: ХДУ, 2017. С. 56-59.
- Котляр Ю.В. «Любов» у філософії Олесь Бердника // Наукові праці: Науково-методичний журнал. Т.257. Вип. 245. Філософія. Миколаїв: ЧДУ імені Петра Могили, 2015. С. 82-85.
- Котляр Ю.В. Альтернативна історія в історичних дослідженнях // Наукові праці: науково-методичний журнал. Випуск 270. Т. 282. Історія. Миколаїв: Вид-во ЧНУ імені Петра Могили, 2016. С. 64-68.
- Котляр Ю.В. Альтернативна історія в радянській історіографії // Гуманітарний вісник НУК: збірник наукових праць. Випуск 10. Миколаїв: Іліон, 2017. С. 115-117.
- Котляр Ю.В., Міронова І.С. Олесь Бердник – світоч української духовності // Реабілітовані історією. Миколаївська область. Кн. 3. Київ-Миколаїв: Світогляд, 2007. С. 186-188.
- Патетичний фрегат: Роман Юрія Яновського «Майстер корабля» як літературна містифікація / упоряд. В. Панченко. К.: Факт, 2002. 344 с.
- Поліщук О. Класифікація альтісторичних творів у новітньому літературному процесі // Молодий вчений. Херсон: Вид. дім „Гельветика”, 2015. № 2 (17). Ч. V. С. 95–99.

- Поліщук О. Симулякризація в альтісторичному творі В. Кожелянка «Дефіляда в Москві» як вияв глобалізаційних процесів у літературі // Літературний процес: методологія, імена, тенденції: зб. наук. пр. (філологічні науки). К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. № 5. С. 29–32.
- Поліщук О. Симулякризація як один з головних принципів сюжетотворення альтернативно-історичних сценаріїв // Актуальні питання гуманітарних наук : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобиц. держ. пед. ун-ту імені Івана Франка. Дрогобиц. Посвіт, 2015. Вип.11. С. 194–200.
- Сабат Г. У лабіринтах утопії та антиутопії. Дрогобиц. Коло, 2002. 160 с.
- Святець Ю.А. Злами в історії як точки біфуркації // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. К.: Ін-т історії України, 2008. Випуск 3. Ч. 1. С. 297-318.
- Ткаченко Н.А. Антропологический поворот в историософии в контексте актуализации проблемы альтернативно-исторического развития // Актуальні проблеми філософії та соціології. 2015. Вип. 6. С. 150-154.
- Ткаченко Н.А. Жанровое разнообразие альтернативно-исторических построений: феномен «Новой хронологии» // Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць. 2014. Вип.88 (9). С. 260-264.
- Ткаченко Р. Роман В. Владка «Нащадки скіфів» як науково-фантастичний експеримент // Українська література. 2013. № 2. С. 25–27.
- Українська міфологія / за ред. В. Войтовича. К.: Либідь, 2002. 662 с.
- Українські міфи, демонологія, легенди / упоряд. М.К. Дмитренко. К.: Музична Україна, 1992. 144 с.
- Українці: народні вірування, повір'я, демонологія / упоряд. А.П. Пономарьов. К.: Либідь, 1992. 637 с.
- Уривалкін О. М. Таємниці історії України (загадки, події, факти). К: КНТ, 2006. 403 с.
- Філоненко С. О. Геополітично-гендерний Warcraft: формула «загубленого світу» в романі Владислава Івченка «Химери Дикого Поля» // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. 2015. Випуск V. С. 287–294.
- Хороб С. Жанр слов'янського фентезі: Володимир Арєнев «Бісова душа, або заклятий скарб» // Султанівські читання: збірник статей. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. Вип. V. С. 210-221.
- Хороб С. Стратегія фантастики та її жанроутворень: концепції літературознавців // Вісник Прикарпатського університету. Філологія. Івано-Франківськ, 2013-2014. Вип. 40-41. С. 56-65.
- Хороб С. Тіні майбутнього у тривожному світі, або бетризація суспільного та людського ладу (огляд антиутопійних романів Юрія Щербака) // Слово: Прикарпатський Вісник НТШ. Івано-Франківськ, 2013. Вип. 2(22). С. 473-477.
- Хороб С. Фантастика як утопія: творчість Олеся Бердника (на матеріалі повісті «Серце Всесвіту») // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Літературознавство. Тернопіль: ТНПУ, 2014. Вип. 39. С. 247-253.
- Хороб С. Фантастичний роман Марини та Сергія Дяченків «Ритуал» крізь призму міфологічного дискурсу // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. 2014. Вип. 1 (25). С. 19-22.
- Яковенко Н. М. Вступ до історії. К.: Критика, 2007. 368 с.
- Яковенко Н. М. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI-XVII ст. К.: Критика, 2002. 416 с.